

Asiantuntijalausunto koskien hallituksen HE 234/2016 vp esitystä eduskunnalle ulkomaalaislain 193 §:n ja 197 §:n 2 momentin muuttamisesta

Pyydettyinä lausuntona Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) esittää seuraavaa:

Hallituksen esityksessä HE 234/2016 vp ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että kansainvälistä suojelua koskevien valitusasioiden käsittely hajautettaisiin Helsingin hallinto-oikeuden lisäksi kolmeen muuhun hallinto-oikeuteen. Asioita käsiteltäisiin myös Itä-Suomen, Pohjois-Suomen ja Turun hallinto-oikeuksissa. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikön vastuualueen perusteella.

Asianajajaliitto pitää muutosesitystä perusteltuna.

Voimassa olevan lain mukaan kansainvälistä suojelua koskevat valitukset käsitellään kaikki keskitetysti Helsingin hallinto-oikeudessa. Turvapaikkahakemusten määrä on kasvanut voimakkaasti. Vuonna 2015 Suomeen saapui 32000 turvapaikanhakijaa. Turvapaikanhakijoiden suuren määrän vuoksi ovat vastaavasti turvapaikkapäätöksiä koskevat valitukset lisääntyneet merkittävästi. Tämä aiheuttaa suurta lisääntynyttä työmäärää Helsingin hallinto-oikeudelle. Lisääntyneen työmäärän arvioidaan hidastavan valitusasioiden käsittelyä. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että valituksen käsittelyajat pidentyisivät vuonna 2017 jopa 12 kuukauteen nykyisen 3-6 kuukauden sijaan. Tätä asiantilaa ei voi pitää hyvänä valituksen tekijöiden oikeusturvan kannalta.

Helsingin hallinto-oikeudella on merkittävä asiantuntemus turvapaikka-asioita koskevien valitusten käsittelijänä. Hajauttamisen toteutuessa valituskäsittelyn asiantuntemus pitää turvata. Ehdotetut hallinto-oikeudet, joissa turvapaikka-asioihin liittyviä valituksia käsiteltäisiin lain muutoksen jälkeen, käsitelivät jo nyt ulkomaalaisasioita. Sinänsä ulkomaalaisasiat eivät ole niille uusia. Turvapaikka-asiat ovat laadultaan perusoikeus- ja ihmisoikeusherkkiä asioita, joissa korostuvat oikeusturvanäkökohdat kuten ratkaisukäytännön yhdenmukaisuus ja käsittelyaikojen kohtuullisuus. Ratkaisukäytännön yhdenmukaisuuteen on hajautuksen jälkeen kiinnitettävä erityistä huomiota.

Turvapaikka-asioiden foorumisäännös on tarkoitus määritellä siten, että toimivaltaisena hallinto-oikeutena on se hallinto-oikeus, joka sijaitsee Maahanmuuttoviraston tietyllä vastuualueella. Vastuualueista tai toimipisteistä ei säädetä Maahanmuuttovirastosta annetussa laissa tai asetuksessa, vaan niistä päättää Maahanmuuttoviraston työjärjestyksen mukaisesti ylijohtaja tai turvapaikkayksikön johtaja. Maahanmuuttovirasto voi vaihtaa vastuualueita oman harkintansa mukaan. Tämän mukaan Maahanmuuttovirasto voi omilla päätöksillään määritellä myös tuomioistuimen toimivaltaan liittyvistä asioista. On pohdittava onko tällä seikalla valtiosääntöoikeudellisia liittymäkohtia esim. tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta.

Ehdotettua siirtymäsäännöstä voidaan pitää myös perusteltuna, kun huomioidaan turvapaikka-asioiden jo nyt voimakkaasti lisääntynyt määrä Helsingin hallinto-oikeudessa, kuin myös odotettavissa olevien valitusten määrä ennen kuin ehdotettu lakimuutos on tullut voimaan.

Helsingissä 16.11.2016

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Laati asianajaja Marko Marsala, Asianajotoimisto Marsala, Helsinki